

Bà Mẹ
HIỀN LƯƠNG
THƠ

DỰ THI VĂN NGHỆ PHỤ NỮ 1956

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ
HÀ NỘI 1957

Lời giới thiệu

Tập "Bà mẹ Hiền Lương" gồm những bài thơ được giải khuyến khích trong kỳ thi sáng tác văn nghệ phụ nữ 1956 .

Trong tập thơ này , bên những bài thơ đậm đà , sáng sủa của các nhà thơ quen biết , còn có những bài thơ mộc mạc chân thành của các chị em miền núi nói lên lòng căm phẫn dưới chế độ phong kiến và đế quốc dã man . Toàn tập "Bà mẹ Hiền Lương" là những tâm tình , cảm xúc của người dân tốt , những người vợ , người mẹ hiền tha thiết yêu chồng con.

Giới thiệu "Bà mẹ Hiền Lương" để chúng ta thêm cảm thông , và quý mến những chị em phụ nữ nông thôn con người hiện thân của lao động , cần cù , luôn luôn hy sinh và trung thành đối với tình yêu và Tổ Quốc.

NHÀ XUẤT BẢN PHỤ NỮ

Tháng 7 năm 1957

MỤC LỤC

Bà mẹ Hiền Lương	Dương - đình - Hy
Hẹn anh xem xòe	Minh - Hiệu
Bản chúng mình	Dương - đình- Hy
Độc thơ anh	Bảo - Trâm
Đôi guốc mộc	Văn - Hùng
Ngày ấy đến rồi	Dương - đình - Hy
Bán tóc độn chuộc chồng	Tòng - thị - Hom
Nhớ mãi lời anh dặn	Dương - đình - Hy
Gái thanh giả danh có chồng	Lèo - thị - Lúa
Thư cho chồng	Dương - đình - Hy
Tiếng bà ru cháu	Dương - đình - Hy
Mẹ đã hiểu rồi	Dương - đình- Hy

BÀ MẸ HIỀN LƯƠNG

Mẹ già trên bến Hiền Lương
Sáng nay cấp rỏ tìm đường sang sông
Bờ kia bà mẹ ngóng trông
Trông làng xóm đó mà lòng quặn đau
Hai thôn nào có xa nhau
Cách con sông hẹp có đâu cách lòng
Năm mươi tám tuổi lấy chồng
Mẹ cười mẹ bảo "Cách sông cách dò"
Hiền - Lương cưới vợ Xuân-Hòa
Giỗ tết về nhà lội nước qua sông
Mà nay cắt bến ngăn sông
Khác nào cắt ruột cắt lòng mẹ ra

Hôm qua mẹ trở về nhà
Hôm nay lại đứng nhìn ra bến đò
Dòng sông nước chảy lặng tờ
Kẻ đợi người chờ biết tính sao đây
Bao niềm ở xóm thôn này
Từ ngày tám bé đến nay đã già
Mẹ già mái tóc sương pha
Muốn trở lại nhà thăm cháu thăm con

Lấy chồng bốn chục năm tròn
Trót đời ai nghĩ đến cơn có này
Ai làm cho rề lìa cây
Ai ngăn cấm được già này thăm quê .
Hiền-Lương giòng nước còn kia
Đôi bờ Bến Hải còn ghi tội này
Ngày đêm muốn triệu bàn tay
Giơ ra nắm chặt bờ này bờ kia
Cho sao vàng thắm lũy tre
Cho mẹ trở về thăm lũ cháu yêu

1-56

DƯƠNG ĐÌNH HY

HẸN ANH XEM XÒE

*Tặng những nữ thanh niên
nghệ nhân miền núi*

Em về rừng núi xanh xanh
Mùa sau nếp chín mời anh lên nhà .
Đường lên cũng chẳng bao xa
Đi hai ngày chợ với ba ngày rừng .
Anh lên vui bản vui mừng
Cho xòe thêm đẹp , cho công thêm hay .
Tiếng khèn êm tựa mây bay
Anh khen "Khua luống" nhịp chày thiết tha
Anh nghe biết nhịp tiếng gà

Lại nghe tiếng nhái khe xa gọi đàn
Nhịp chày như đục quanh sàn
Nghe như ai hẹn ai sang tự tình .
Anh khen tay giã em xinh
Nghe như tiếng cửi dệt hình trên khăn
Đuốc nhiều như hội hoa - đăng
Mồ hôi trên má lặn tẩn thêm hồng
Anh xem múa kiếm , đánh công
Múa đèn , nhảy sạp , múa rồng , múa voi .
Anh khen chẳng khác dưới xuôi.
Chôm ta phần khởi trò vui càng nhiều .
Năm nay , buổi mới còn nghèo
Sang năm Đại Hội còn nhiều điệu hay
Rượu cần uống ít mà say
Em về nhớ mãi những ngày liên hoan.

MINH HIỆU

BẢN CHÚNG MÌNH

*Giải nhì kỳ thi văn nghệ hưởng
ứng Đại hội liên hoan Vác-xô.vi*

Bản mình có suối chảy qua
Có bờ sim mọc nở hoa đậm chồi
Suối xanh nước chảy mát rời
Cá nguồn cá lạch cũng suối về gần

Đầu làng cây toả bóng râm .
Khách đi qua đó nghỉ chân dặm đường
Những chiều nhạt ánh tà dương
Trên vai củi nặng nề rừng về đây
Những hôm đứng cạnh hồ này
Nhìn em rửa mặt rửa tay anh cười
"Mặt em xinh quá đi thôi
Như hoa mới nở đẹp tươi lạ lùng"
Má em thẹn ửng đỏ hồng
Không đợi về cùng em chạy trước anh
Cũng đều áo vá quần manh
Khăn giải chúng mình rách tả rách toi

Cũng sinh ra ở trên đời
Sao có những người lắm ruộng nhiều trâu
Phận mình sao quá lao đao
Cửa nhà với ruộng trâu nào đến tay
Dầm mưa dãi nắng suốt ngày
Nhờ ơn cách mạng về đây đất dùi
Nùng , Kinh , Mường , Mán đều theo
Bác , Đảng lãnh đạo dân nghèo đứng lên
Đánh quân gian ác cường quyền
Những phường cướp nước , những quân hại nòi
Bản mình nay đổi khác rồi
Không còn xơ xác như hồi anh đi
Đường trên ngõ dưới vui ghê
Cải cách ruộng đất lúa về với ta
Em may tấm áo vải hoa
Ngày xuân bán nhà vui thật là vui
Hòa bình đã trở lại rồi

Mùa màng cấy gặt chung vai đỡ đàn

Anh đi vì nước vì dân
Giữ nền độc lập giành phần ấm no
Ở nhà em cố chăm lo
Nương ngô thêm bắp , lúa mùa thêm xanh
Ngày vui thắng lợi hoàn thành
Đầu bản chúng mình sim tím nở hoa
Suối dài ngân tiếng hát ca
Anh trở lại nhà , em vẫn . . . chờ anh !
(dịch thơ tiếng Thổ của Hồ - Tịch)
2-55
DƯƠNG ĐÌNH HY

ĐỌC THƠ ANH

Đêm nay bên bàn viết
Em mở trang thơ anh
Đọc từng giòng mãi miết
Những lời thơ chân thành
Thơ anh dẫn em đi
Khắp nẻo đường đất nước
Một sức sống diệu kỳ
Trào trong lòng Tổ Quốc .

Cây rừng lên tiếng hát
Sông xanh bát ngát cười

Ngàn lời chim thánh thót
Bốn mùa hoa nở tươi

Những công trường kiến thiết
Tiếng búa rộn ràng sao
Những con mương chống hạn
Giòng nước trôi dạt dào

Tầm tan còi nhà máy
Hơi thở lớn núi sông
Lúa vàng như chiếu trải
Sóng reo trên cánh đồng

Những cánh buồm căng gió
Lấp lánh cá đầy khoang
Ban mai trong hầm mỏ
Tiếng lao động nhịp nhàng

Dưới mái trường ngôi đỏ
Chùm đầu xoè tóc xanh
Những công dân bé nhỏ
Từng giây phút trưởng thành

Em đọc hết giòng cuối
Máu chảy mạnh trong tim
Thấy yêu đời sôi nổi
Thấy yêu anh muôn nghìn

1956

BẢO TRÂM
(Trường mẫu giáo T-P)

ĐÔI GUỐC MỘC

(Nỗi khổ của mẹ con chị Thung
ở xã sáo Nam Phát Diệm)

Chị Thung rầu rĩ nhìn con;
"Mỗi thù ngày trước con còn nhớ không ?"
Ôm con ghì chặt vào lòng
Thương con nước mắt dòng dòng tuôn rơi :
"Con ơi mười mấy năm trời ,
Chuyện đôi guốc mộc mẹ thời ghi sâu"
Năm xưa , con biết gì đâu ,
Tuổi con thơ ấu , mái đầu còn xanh .
Mẹ thì đi ở đi ăn
Cho nhà thẳng Tập mấy năm, đoạ đầy .
Con nó béo đỏ hây hây ,
Con thì ốm yếu mình gầy xác ve .
Một hôm buổi ấy mùa hè,
Thấy con thẳng Tập kéo lê đôi giày,
Con còn bé dại thơ ngây .
Về năn nỉ mẹ mấy ngày đòi mua .
Mẹ đành gọi gió tắm mưa
Cố làm lấy chút tiền thừa để ra .
Một hôm phiên chợ mẹ qua ,
Mua đôi guốc mộc về nhà cho con.
Mẹ về con chạy lon ton ,

Ôm chầm lấy mẹ "Guốc con đây rồi!"
Vui mừng còn nói con cười ,
Sỏ chân vào guốc đi chơi quanh nhà .
Ngày sau vừa mới sáng ra
Con đã sỏ guốc để mà đi chơi ,
Lắm khi ôm guốc vào người
Vuốt ve đôi guốc con cười ngây thơ .
Nhiều đêm trong giấc ngủ mơ,
Con còn hỏi mẹ : "guốc giờ để đâu ?"

Phút vui nào có được lâu
Vì thằng địa chủ cơ cầu ác gian
Khuynh tay nỗ đứng nó nom ,
Thấy con đi guốc nó tròn mắt ra:
"Học đòi bắt trước người ta ,
Hạng ấy đi guốc để mà dọa ai !"
Mẹ nghe lòng những đắng cay ,
Hòn căm tủi nhục chứa đầy ruột gan .
Cấn răng chẳng giám thở than ,
Đau lòng nước mắt mẹ tràn trề rơi
"Con ơi! Chẳng có thì thôi!
Đừng đi guốc nữa , nó thời mĩa mai"
Nhìn con nước mắt vẫn dài,
Guốc đem bán lại cho người dùng thôi
Keo không chúng nó khinh đời .
Lại rằng "Nghèo rớt mồng toi còn dài!"

Đói nghèo mẹ tưởng hết đời ,
Ai ngờ còn thấy mặt trời hôm nay .
Cụ Hồ cử đội về đây ,

Đấu tranh mẹ quyết giành ngày sáng tươi .
 Guốc con lại sắp có rồi!
Mẹ mừng con sống cuộc đời nở hoa
 Từ đây hết lũ gian tà ,
 Từ đây con sẽ hát ca vang trời .
 Mẹ con ta được làm người ,
Vùng lên xây dựng cuộc đời ấm no

VĂN - HÙNG

NGÀY ẤY ĐẾN RỒI

*Cá cắn câu biết đâu mà gỡ
Chim vào lồng biết thưa nào ra
(Ca dao cổ)*

Ai làm ra cảnh xót xa
Chia duyên rẽ lúa đôi ta những ngày
 Khi nào rừng núi hết cây
 Đôi ta lòng ấy lòng này xa nhau
 Ăn trâu lại nhớ đến cau
Nhớ lời hò hẹn trước sau mặn nồng
Nhưng mong thành vợ thành chồng
 Mà sao trắc trở đau lòng anh ơi !

Nhớ ngày em mới lên mười
Cùng anh cắt cỏ cùng chơi cỗ bàn
 Buổi chiều về trước cổng làng

Cho trâu uống nước nhật bàng chia nhau
Nhớ ngày em lạc mất trâu
Anh tìm hoang trước hoang sau đuổi về
Đôi ta nghèo đôi một bề
Bên nhau sớm tối đi về có nhau
Mẹ thấy tính chuyện mai sau
Đôi ta nên rể nên dâu hai nhà
Ai làm gió táp mưa xa
Cho thầy anh mất , cho nhà em tan
Chiều chiều ra đứng cổng làng
Thương nhau nước mắt hai hàng như mưa
Thầy em bị bắt năm xưa
Chúng đem đi mất bao giờ về đây
Cửa nhà tay trắng trắng tay
Nợ kia chúng nó thúc ngày thúc đêm
Bước ra dao cắt lòng em
Thân này đi ở cho tên Bá Hoàng
Em nay còn nhớ rõ ràng
Mặt thẳng dạ thú lòng lang dọa người
"Lấy tao làm lẽ thì thôi
Bằng không tao diệt cả nòi chúng bay
Tao làm cho mẹ ăn mày
Cho con ăn cỏ kéo cày cho tao"
Nỗi này ăn nói làm sao
Em đây thà chết đời nào phụ anh
Hắn hành hạ đủ trăm khoanh
Dần lên vật xuống tội tình ai thường
Đời anh dải nắng dầm sương
Vì ai phải bỏ tìm đường thoát thân
Ngày hôm ấy mưa lâm lâm

Đứng sau vườn chuối em cầm tay anh
Anh đi áo rách một manh
Bỏ làng, bỏ cả duyên lành đôi ta.
Anh đi đất lạ đường xa
Có ngày nào trở lại nhà nữa không?
Một mình cối gạo đêm đông
Thương thân tủi phận cực lòng đắng cay
Bữa cơm chan nước mắt đầy
Thương anh lại nhớ những ngày bên anh
Bao giờ đôi lứa chúng mình
Cùng nhau xe lại mối tình năm xưa
Bao giờ ? Biết đến bao giờ
Tình xưa nghĩa cũ còn chờ được không
Thân em cá chậu chim lồng
Biết bao giờ được ngừng trông mặt trời

Hôm nay ngày ấy đến rồi
Nhìn nhau mà tưởng như người trong mê
Hôm nay anh đã trở về
Đấu tranh phát động cùng chia ruộng cày
Anh là cán bộ về đây
Cầm tay em kể nỗi ngày xót xa
Ai làm trắc trở duyên ta
Bà con diêu đứng cửa nhà tan hoang
Vạch tên chỉ mặt thẳng Hoàng
Đứng lên giành lại xóm làng về ta
Đường làng vui tiếng hát ca
Vui từ xóm lá , vui ra ruộng cày
Ngàn năm mới có hôm nay
Rộn ràng trống đánh cờ bay giữa đồng

Đôi la thành vợ , thành chồng
Có trâu có ruộng thỏa lòng anh ơi
Trâu này tằm đặng đầy coi
Đem ra đưa mẹ đi mời bà con
Nhìn bàn tay mẹ run run
Mà lòng thấm thía công ơn Bác Hồ
Nhìn khoai lúa đặng đầy bờ
Nhờ công ơn Đảng bao giờ cho quên .

Sáng nay nắng ủng đồng chiêm
Tiễn đoàn cán bộ đến bên xóm Đình
Anh nhìn đám ruộng lên xanh
Dặn dò "Em đợi chờ anh trở về
Anh đi giành lại đồng quê
Giành trâu giành ruộng giành về niềm vui
Em ơi ngày ấy đến rồi
Nông dân vùng dậy , cuộc đời ảm no
Ngàn năm tăm tối âm u
Mà ngày rực sáng bây giờ là đây
Em về chăm lấy ruộng cày
Nhớ anh nhớ lấy lời này thi đua"
Bóng anh khuất dẫy bàng thừa
Lời anh còn vọng mãi giờ chia tay .

12-55
DƯƠNG ĐÌNH HY

BÁN TÓC ĐỘN CHUỘC CHỒNG

Nghĩ cảm cái thời giặc chiếm
Của ta ơi , của biển nơi đâu
Nhớ phiên nộp bột hôm nào
Thiếu cánh gùnh nhỏ làm sao bây giờ Thiếu chén
muối gây bao oan khổ
Chồn xà lim gông cổ xích tay
Vợ con nheo nhóc đêm ngày
Chồng nơi tù tội , cực này ai trông
Cực là cực , ai thấy cho không
Mỗi mắt rồi ngồi mong chồng tới
"Nín đi , con ngủ con ơi
Mây đen che lấp mảnh trời của con"
Canh ba gà đã gáy ròn
Ngủ sao yên được mẹ còn thức sông
Sớm mai buổi đã tan sương
Nghe tin như đường sét đánh bên tai
Vật mình còn biết kêu ai
Của đâu mà chuộc mà nài chúng tha
Chỉ còn một mớ tóc tơ
Sớm hơn độn búi ấy là của thiêng
Đưa quanh chợ xóm láng giềng
Vải bào bán được mua giềng chuộc anh
Mặt mày vàng vọt xanh xanh
Vực chồng vợ khóc thân mình run run
Trời soi trên chốn mây cùng

Thấy chẳng những đứa gian hùng thực dân

Phù cho quân đội cụ Hồ
Xông lên như bao tung hô vang trời
Giết cho sạch lũ tanh hôi
Dân ta thoát khỏi cái đời tối tăm

*TÔNG THỊ HOM
Bản Săng , xã Chiềng sinh
Châu Thuận*

NHỚ MÃI LỜI ANH DẶN

Mảnh giấy màu vàng úa
Chị nắm chặt trong tay
Thư chồng gửi về đây
Thư này gửi chuyền tay
Qua bao nhiêu đồng chí
Nước mắt tràn trên mí
Hai vai chị rung rung
Chị đọc lại thư chồng
Viết trước giờ nhắm mắt
Ánh trời chiều sắp tắt
Trong phòng nhỏ tối om
Chị lẳng lẳng nhìn con
Từng khúc lòng quặn xé
Đứa con cầm vú mẹ
Miệng cười tươi như hoa

Trước mặt chị hiện ra
Bóng người chồng yêu dấu
Khuôn mặt hiền loang máu
Đôi mắt cháy hờn căm
"Anh ơi , bao nhiêu năm
Bao lời anh hẹn ước !"

Sáu năm về trước
Chị là nữ dân quân
Một đêm cuối mùa xuân
Đứng canh ngoài vọng gác
Người thanh niên công tác
Từ huyện trở về nhà
- Ai
- Tôi
- Kia chị Hà
Chị làm tôi "sợ" quá
Anh đi quánh ruộng mạ
Còn ngoái lại vài lần
Chị đứng mãi , tần ngần
Tay mân mê cờ sủng
Rồi những ngày nắng ửng
Đi cấy lúa tập đoàn
Miếng trâu giữ tình thương
Yêu nhau từ dạo ấy
Những chiều trên ruộng cấy
Ngồi gỡ đĩa cho nhau
Anh bảo "Con mình sau
Sợ gì loài đĩa đói
Trên đồng xanh mát rượi

Con ta lái máy cày"

Chị nắm chặt bàn tay
Lòng ghen đầy căm uất
Những lời người đã khuất
"Chúng sắp bắn anh rồi
Nhưng vững dạ em ơi
Anh vẫn còn mãi mãi
Trong nhân dân vĩ đại
Trong hạnh phúc ngày mai
Ngày đất nước sáng ngời
Vui niềm vui thống nhất"
Chị nhìn ra trước mắt
Lũ thằng Diệt hung hăng
Đứa trợn mắt nhe răng
Như chực vô cấn xé
Nhưng người chồng yêu quý
Người cán bộ năm nào
Anh điếm tĩnh làm sao
Khẽ mỉm cười khinh bỉ
Trước hàm răng lũ quỷ
Một đồng chí hy sinh
Lũ giặc rừng mình
Thấy trước ngày thất bại

Tay xoa đầu con dại
Chị ngược mắt nhìn ra
Anh ơi , giờ anh xa
Lời kia còn nhờ mãi
Giặc kia càng điên dại

Càng rực lửa hòn căm
Cả đồng bào Bắc Nam
Chặn bàn tay chúng lại
Em nhớ lời anh mãi
Thề vững dạ đấu tranh
Giữ lấy Tổ quốc mình
Giữ Hòa bình no ấm
Dù bao nhiêu cay đắng
Dù máu đổ xương rơi
Em chiến đấu trọn đời
Như lời anh mong muốn
Ngày mai trên đồng ruộng
Con ta lái máy cày .

1-56

DƯƠNG ĐÌNH HY

GÁI THANH GIẢ DANH CÓ CHỒNG

Hỡi chị em thiếu nữ ta ơi
Thời nào loạn lạc chỉ lo giữ mình
Ngày ngày lo lính và Tây
Bước chân khỏi cửa lo âu ngàn bề
Vào rừng im tiếng hò câu hát .
Đi đường buồn , mắt trước mắt sau
Búi tóc ngược giả có chồng yêu

Những em gái tơ vừa mới nhón
Có vờ như vậy mới thoát khỏi loài quỷ ma .
Cả nhà mới bớt nỗi lo âu
Qua ngày này ngày khác lại gặp
Lo ngày nộp củi bớt đồn Tây
Lại giả vờ búi tóc ngược còn rối bông bong
Làm như đêm qua chồng đánh mắng
Chịu khó vờ vĩnh cho qua ngày đoạn tháng
Bây giờ nhớ cụ Hồ dịu dặt toàn dân hùng tráng
Giải phóng toàn dân Hòa bình lại
Lừa đôi trai gái nhận sân ngoài
Chị em đi lại một mình tự do
Những ngày vào rừng tìm măng củi
Câu ca tiếng hát vang lừng như tiếng cà cộ mùa thu
Ấy là ơn Đảng , ơn Bác Hồ-chí-Minh
Đứng đầu dân , nước nhà phồn thịnh .

LÈO - THỊ - LỪA
Xã Chiềng cọ - Châu Mường - La

THƯ CHO CHỒNG

Nhớ ngày anh lên đường
Em tiễn chân đi mãi
Ba lô anh , em mang
Anh đi không , đỡ mỏi
Phút giây tiễn biệt đau lòng

Gạo tiền chuẩn bị nhà không có gì
Không vãi ống gạo mang đi
Anh mang đùm hột bẹ
Nhìn anh , lòng đau như xé
Manh áo rách tả tơi
Quê hương ta , anh ơi
Rừng núi đỏ , đá tai mèo lởm chởm
Sương gió xuống lạnh lòng từng sớm
Chân không giày máu rớm vì đâu ?
Hay vì trời ở trên đầu
Nón che không mảnh dãi dầu nắng mưa .

Đảng phát động chia nhà chia của
Cách mạng này vui sướng nào hơn
Nhà mình nghèo nhất xóm thôn
Làng chia cho ruộng ngay bên cạnh nhà
Ven bờ suối cạnh làng ta
Ruộng sâu tươi tốt , lúa mùa lên xanh .
Em báo tin cho anh
Mẹ già từ buổi ấy
Thôn chia cho trâu cày ruộng cấy
Cơm trưa xong mẹ nói
- "Tao phải đi chăn trâu"
Em thương mẹ đã bạc đầu
Mẹ bảo : "Phải chăm trâu
Để nó gầy không được
Trâu này ơn Đảng, Bác
Đem nó ấm đời ta"
Mẹ nay chẳng quản thân già
Thi đua chăm bón tăng gia ruộng đồng

Em dâu tháng này sắp cưới
Mẹ đã cho người làm mối
Bác Bác cũng chẳng đòi
Có hỏi bác chỉ cười :
"- Chúng nó xứng lứa đôi
Đòi nhiều chỉ để nợ đời cho con" . .

Nói câu thêm câu buổi mai đã hết
Người cày đã trở về
Trường bọc bên kia
Các em tan buổi
Mẹ già dọn mâm cơm bốc khói
Người chợ về rộn rã trên đường
Em cơm nước vội vàng
Lên cơ quan hội ý
Họp cùng ban chỉ ủy
Em còn phải chuẩn bị
Mai nói chuyện trong mít tinh
Rồi lên huyện thông qua chương trình
Công việc khá nhiều anh ạ

Anh ra đi vững dạ
Em hứa bảo đảm việc nhà
Công tác nhiều , chăm lo ruộng đất
Góp phần củng cố miền Bắc
Giành nền thống nhất nước nhà
Ngày mai độc lập vui ca
Đời của đôi ta hạnh phúc
Ta mừng nền Độc lập

Ta chúc mừng Đảng Bác muôn năm .
(dịch thơ tiếng Thổ của Hà-Tạch)

8-55

DUYÊN ĐÌNH HY

TIẾNG BÀ RU CHÁU

Võng gai ru cháu trưa hè
Những lời bà hát cháu nghe thuộc lòng
Ngày xưa tiếng hát náo nùng
Thiết tha như tiếng ruộng đồng quê hương
Những lời mang nặng nhớ thương
Cây đa bờ giếng con đường bụi tre
Ngày xưa bà hát cháu nghe
Những lúc trưa hè , những buổi chiều đông
Tiếng bà tha thiết mênh mông
Tiếng nghe chưa sót bao lòng thương đau
Đời ta đói , rách cơ cầu
Một đời một kiếp ngựa trâu nhọc nhằn
Tiếng bà tiếng của ngàn năm
Tiếng bà uất ức , hờn căm , ghen ngào
Tiếng từ đồng thấp đồng cao
Tiếng từ ngõ xóm , tiếng vào đường thôn
Tiếng nghe lòng dạ bồn chồn
Thương ai đây đọa sớm hôm cuộc đời
Cháu nghe cháu nhớ từng lời
Nhớ bà nhớ cả bao người khổ đau

Chiều nay nắng ửng hàng cau
Chiều nay rộn rã tiếng trâu về chuồng
Tiếng bà ẩm áp đường thôn
Tiếng bà náo nức trong hồn trẻ thơ
Giọng này vẫn giọng ngày xưa
Tiếng này tiếng của ước mơ đã thành
Làng ta vùng dậy đấu tranh
Ruộng đồng trâu ghé ta giành về ta .
Chiều nay nghĩ lại tiếng bà
Tiếng nghe như tiếng hát ca vui vầy
Tiếng mừng thắng lợi đêm nay
Tiếng khuyên con cháu ghi ngày đấu tranh
Tiếng ca cuộc sống thanh bình
Tiếng này tiếng hát quê mình vùng lên
Tiếng ca son sắt vững bền
Công ơn Bác Đảng ghi trên tấm lòng.
Nhìn bà tóc bạc lưng còng
Cháu nhìn thấy cả long đong một đời
Nhăn nheo má hóp bà cười
Cháu nghe tha thiết bao lời hát ru

2-56

DƯƠNG ĐÌNH HY

MẸ ĐÃ HIỂU RỒI

Bà mẹ già lặng lẽ
Chị cán bộ ngồi yên
Bà mẹ biết cô nên

"Nói làm chi vô ích
Chúa sinh ra, nhà nghèo áo rách
Khổ đã quá nhiều rồi
Khó không phải ba đời
Mà là bao nhiêu kiếp"
Bà mẹ già lại ngồi bên bếp
Ánh lửa tàn trên vách rung rung

Ngoài kia Sương xuống lạnh lùng
Trong này tối như bùng
Chị cán bộ ngã lưng ?
Trên lần ni-lông lạnh buốt
Mắt nhắm lại nhưng ngủ làm sao được
Đêm nay , hai đêm rồi
Bóng bà mẹ vẫn ngồi
Im lìm bên xó bếp
Nhịn đói một ngày đêm
Chị cán bộ không hề thấy mệt
Chỉ thấy lòng da diết
Như đêm nào cha chết không người chôn
Như ngày nào nhịn đói ôm con
Sữa mẹ hết chỉ còn nước mắt
Nhìn bà mẹ mà lòng đau như cắt
Chiếc áo trăm từng phủ tấm thân khô
Mẹ ơi , đời khổ cực buồn lo
Địa chủ bịt mồm không cho mẹ nói

*

* *

Sáng mai , mẹ già cặm cùi
Xách chiếc cào nhện đói ra đi
Con đường ven chân đê
Cỏ xanh xanh màu nắng
Chị cán bộ theo sau lẳng lẳng
Nhìn từng luống khoai bụi sẵn
Trong lòng bao nỗi xót xa .
Trên những đường cây mưa nắng cháy da Nửa đời
nuốt mồ hôi cực nhọc
Chị cất cao tay đưa toàn sức cuộc
Bà mẹ nhìn đã thấy yêu thương
Bốn mắt nhìn nhau , tha thiết bao nhiêu
Bà mẹ bảo : "Cán bộ làm giỏi quá"
"Đời các chị có bao giờ vất vả"
"Có bao giờ biết đói rách là chi ."
Tiếng ấm êm sao như tiếng thăm thì .
Chị cán bộ ngừng tay khẽ bảo
"Mẹ ơi , mẹ nhìn manh áo .
Đây là lần áo ấm nhất đời con"
Rồi ngậm ngùi kể hết nguồn cơn
Chị kể hết nửa đời cực khổ .
Cha mẹ sinh là thân đi ở
Còng lưng trâu hàu chúa tối ngày
Hai mươi sáu năm trời tối mắt liền tay
Mở mắt thấy ngày là thấy khổ .
Tuởng biết bao giờ thoát tay địa chủ
Đảng đã về soi đuốc trong đêm
Đảng đã về dắt dẫn vùng lên
Đời hừng nắng sau những ngày giá buốt
Xưa ước cả đời mấy sào ruộng tốt

Nay trâu tơ nhà mới nhận về
Ít lâu sau rời bỏ làng quê
Chị cốt cán trở thành cán bộ
Bà mẹ già lặng im như tượng nhớ
Đôi mắt mờ lệ chảy ướt dần
Bà đưa tay sờ vạt áo tứ thân
Tấm áo cũ từ ngày mới cưới
Mảnh áo phai màu , vá trên đụp dưới
Mấy mươi năm rồi mà như mới hôm qua
Rung rung mái tóc bạc già
Tiếng mẹ ghen ngào nức nở
Khổ của mẹ tư ngày ẵm giữ
Đến bây giờ má hóm nhăn nheo
Nhắc lại quãng đời xưa đau xót bao nhiêu
Chồng mẹ xưa kia vì ai bị bắt
Con mười tám đôi mươi hiền như cục đất
Đi ở cày chúng đánh đập sườn non
Mất ruộng mất vườn , mất cả chồng con
Mỗi lời kể là một dòng nước mắt
Tay cán bộ trong tay già xiết chặt
"Lạy chúa , con ơi , mẹ đã hiểu rồi
Mẹ hiểu vì sao chẳng sống nên người
Mẹ hiểu vì sao mà mẹ khô
Chỉ có đánh gục thằng địa chủ
Đã giết chồng con mẹ khi xưa
Con ơi , chờ đến bao giờ
Dân nghèo mình nắm tay vùng dậy ."
Không ngủ được , mẹ già hôm ấy
Bốn năm lần trở dậy trong đêm .

20-4-56

DƯƠNG ĐÌNH HY

- Bà mẹ **HIỀN LƯƠNG** . 1 số bài thơ được giải
khuyến khích cuộc thi văn nghệ phụ nữ 1956 , in
tại nhà in SƠN - HÀ số nhà 23 phố Bát Đàn Hà
nội . Khổ 13x19 in 3600 cuốn số XB xong ngày
20 tháng 7 năm 1957
Lưu chiều tháng 7 năm 1957 .